

Riksantikvarens ruinprosjekt

Prosjektplan 2014

Foto: imo©Riksantikvaren

1 Innledning

Riksantikvarens ruinprosjekt er inne i sitt 9. år. Vi har kommet et godt stykke på vei med konservering av flere av ruinanleggene, og det er opparbeidet mye kunnskap i form av tekniske løsninger for konservering, materialkunnskap og dokumentasjon. Vi vet altså ganske mye om hva som skal til for å sette en middelalderruin i stand. Men hva så med veien videre? Har vi kunnskap, vilje og ressurser til å ta vare på de konserverte ruinene?

Godt vedlikehold er en av de viktigste forutsetningene for å få uttelling for ressursene som er lagt ned i prosjektet. Vedlikehold av en ruin omfatter både vegetasjonsskjøtsel og vedlikehold av selve murverket. Vegetasjonsskjøtsel kan til dels utføres av hvem som helst med litt opplæring og veiledning, mens murskjøtsel normalt er en spesialistoppgave. Det blir da viktig å se til at man for hver ruin har en organisasjon som kan følge opp og iverksette de nødvendige tiltakene.

Forsidebildet viser geiter i fullt arbeid på ruinen av The Royal Bath i Nokalakevi, Georgia, der Riksantikvaren er engasjert i et samarbeidsprosjekt. Nedenfor ser vi at sauene på Selje kloster stiller seg noe mer avventende foran den store oppgaven.

Selje kloster og helgenanlegg er et stort og flott anlegg, men krevende å holde vedlike.

God skjøtsel krever planlegging og oppfølging, og det er derfor svært viktig at det er fokus på skjøtsel i alle organisasjonsledd. Det er derfor spesielt gledelig når vi opplever en interessert forvalterorganisasjon som Bymiljøetaten i Oslo, der både ledere og 'førstelinjen' møtte på skjøtelsedag på Hovedøya i regi av Riksantikvaren. Også i Brønnøysund er kommunen sterkt til stede i 'grasrotarbeidet'. Heia Oslo og Brønnøysund!

Bymiljøetaten i Oslo på skjøtelsbefaring, og Brønnøy kommune tar bokstavelig talt i et tak.

Hvordan kommer man i gang? Ruinprosjektet har utarbeidet en kortfattet huskeliste med råd og tips for skjøtsel av ruiner. Denne finner man på Riksantikvarens hjemmeside <http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Prosjekter/Bevaringsprogrammene/Ruinar/>

Riksantikvaren ønsker lykke til med årets arbeid og hilser spesielt til to- og firbente ruinvaktmestre.

2 Prosjektorganisasjon

Prosjektet er administrativt plassert i Q-avdelingen/Konservingsseksjonen, men har også medlemmer fra Kulturminneavdelingen og samarbeider nært med informasjonsmedarbeiderne. Q-avdelingen følger opp arbeidet med enkeltanlegg og konserveringstekniske saker. Kulturminneavdelingen følger spesielt opp problemstillinger omkring inngrep og dispensasjoner (arkeologi). Oppfølging av de enkelte anleggene er fordelt regionvis mellom prosjektmedarbeiderne. Dette er prosjektgruppen i 2014:

Inger-Marie Aicher Olsrud, QSK, prosjektleder
Harald Ibenholt, QSK, seksjonssjef/prosjektmedarbeider
Karin Axelsen, QSK, prosjektmedarbeider
Live Johannessen, KA, prosjektmedarbeider og arkeologiansvarlig

3 Arbeidsoppgaver 2014

Budsjettet for 2014 er på 12,6 mill. kr inklusive overførte midler fra 2013.

1. Konservering og skjøtsel	10 600 000
2. Forskning og utvikling	1 600 000
3. Informasjon og formidling	200 000
4. Kompetanseutvikling, kurs, diverse	200 000
5. Disponibelt	0
Totalt 2014	12 600 000

3.1 Konservering og skjøtsel

Anlegg

Bispeborgen Hamar

Tiltak

- Liming av stein i sydfløyen.
- Konservering av østre ringmur.

Erkebispegården i Bergen

- Refuging av murliv i Østveggen.
- Mulig pussing av refuget murliv der det er brukt våtlesket kalk.
- Dreneringstiltak.

Anlegg

Den Vesle Steinhall, Bergen

Halsnøy kloster, Kvinnherad

Lyse kloster, Os

Tautra klosterruin, Frosta

Reins kloster, Rissa

Steinvikholm slottsruin, Stjørdal

Munkeby klosterruin, Levanger

Sverresborg borgruin, Trondheim

Selje kloster og helgeanlegg, Selje

Holla kirkeruin, Nome

Mikaelskirken, Tønsberg

Kongsgården, Tønsberg

Teglkastellet, Tønsberg

Mariakirken, Oslo

Clemenskirken, Oslo

Tiltak

○ Oppstart konservering.

○ Murkonservering i nordre del av vestfløyen.
○ Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med konservering.

○ Georadarundersøkelser av deler av anlegget.

○ Legging av toppdekke (skifer) på portalbasene i Kapittelsalen.

○ Konservering av arkaderekken.

○ Mulig oppstart konservering av øvrig murverk.

○ Utarbeiding av skisse til landskapsplan.

○ Konservering av NØ-delen. KC-mørtel?

○ Avsluttende arbeider på sørportalen.

○ Fortsatt konservering av vestmuren.

○ Georadar (hovedprosjekt).

○ Gjenopptaking av konserveringsarbeidet etter ny anbudsrunde.

○ Konservering av murliv.

○ Reparasjon/konservering av dørsmyg.

○ Vurdering/konservering og sikring av brønnen.

○ Arbeide videre med skisse til landskapsplan.

○ Fortsatt konservering av vestfløyen.

○ Punktvis hastetiltak på andre deler av anlegget.

○ Fortsatt konservering av skipet.

○ Oppstart legging av nytt toppdekke (skifer).

○ Konservering av portalen mellom middelalderkirken og våpenhuset.

○ Tilstandsrapport før konservering.

○ Avsluttende arbeid med toppdekket.

○ Tilrettelegging.

○ Vedlikeholdsarbeid på tidligere konservert murverk.

○ Oppstart konservering: Meisle ut betongfuger og fuge med kalkmørtel.

○ Avsluttende konservering. Reparasjon av småskader og opprydding.

Anlegg

Hallvardskatedralen

Tiltak

- Avsluttende konservering. Reparasjon av småskader og opprydding.

Hovedøya, Oslo

- Skjøtsel av murverk og området omkring ruinene.
- Murettersyn.

Kalkovnen ved Værnes kirke, Stjørdal

- Rensing og konservering av murverk.
- Forberede tilrettelegging og formidling.

St. Knut kirkeruin, Brønnøy

- Avsluttende konservering.
- Skjøtsel av bunndekke og ruinen for øvrig.

Viste kirkeruin, Randaberg

- Tilstandsanalyse.
- Rydding og konservering av murverk hvis mulig.

3.2 FoU og dokumentasjon

Tema

Fotogrammetri

Oppgave

- Viste kirkeruin, Randaberg.
- Sverresborg, Trondheim (ruinen og klippen).
- Fruerstuen, Bergen
- Kongsgården, Tønsberg.

Georadar

- Reins klosterruin, Rissa.
- Halsnøy kloster: enkelte partier (inkl. i konserveringsprosjektet).
- Kongsgården, Tønsberg.

Steinbrudd

- Dokumentasjon av steinbrudd på Hovedøya.
- Rapportering for prosjektet 2013-14.

Annen FOU

- Etablering av database for mørtelprøver v/ NIKU.
- Flyskanning av Mjøskastellet og Valdisholm – forprosjekt v/NIKU.

3.3 Informasjon og formidling

Tema

Rekonstruksjon og animasjon

Oppgave

- Oppstart rekonstruksjon av Lyse kloster.

Fotodokumentasjon

- Kongsgården, Tønsberg.
- Mikaelkirken, Tønsberg.
- Slottsfjellet inkl. modellen, Tønsberg (vinterfoto).
- Olavskirken evt. Hallvardskatedralen, Oslo.

3.4 Reiser, kurs, diverse

Tema

Seminarer

Oppgave

Det avholdes seminar for ruineiere og -forvaltere i Tønsberg til høsten.

Kompetanseutvikling

Kurs, internopplæring, møter og befaringer for ruingruppa.

Opplæringstiltak

Kurs for elever på yrkesfag i ruinkonservering.

www.riksantikvaren.no